

Nr 510

Av herr **Fröding m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 77, angående ersättning till vissa beställningshavare i reserven m. fl. för minskning i avlöningsförmåner till följd av beslut vid 1940 års lagtima riksdag.

Med anledning av innehållet i två av högsta domstolen den 23 december 1954 meddelade domar, varigenom förklarats, att vissa vid 1940 års riksdag beslutade inskränkningar i löne- och semesterförmåner till bl. a. vissa ordinarie civila befattningshavare under tjänstledighet för fullgörande av militärtjänstgöring, som ålegat dem i egenskap av beställningshavare i reserven m. m. under förstärkt försvarsberedskap eller partiell mobilisering, icke låta sig förena med den rätt som genom civila avlöningsreglementet den 4 januari 1939 tillerkänts dem, har Kungl. Maj:t i proposition nr 77 till årets riksdag anhållit om riksdagens bemyndigande att — utan hinder av vad i ämnet beslutats vid 1940 års riksdag — i huvudsaklig överensstämmelse med vad föredragande departementschefen tidigare i proposition förordat medge ersättning i sådana fall, där förhållandena äro desamma som i de genom högsta domstolens ovannämnda domar avgjorda mål och preskription icke inträtt.

Vi kunna emellertid icke dela den av departementschefen uttalade meningen att de fall, där preskriptionsavbrott icke ägt rum, skulle uteslutas från gottgörelse och detta bl. a. av följande skäl. De innehållanden av avlöningsförmåner, varom är fråga, grundade sig ju på beslut av Kungl. Maj:t och riksdag. Vederbörande befattningshavare lära vid sådant förhållande med fog kunnat antaga, att innehållandet av förmånerna varit rättsenligt. Desto större skäl att antaga detta har väl förelegat, sedan högsta domstolen genom domar den 3 augusti 1949 i två andra i propositionen refererade analoga mål ogillat vederbörande befattningshavares anspråk. Först genom högsta domstolens in pleno beslutade domar av den 23 december 1954 har det blivit klarlagt, att de gjorda avlöningsinnehållandena icke varit rättsenliga. Sedan detta definitivt fastslagits, synes det oss vara statsverkets oavvisliga plikt att i samtliga fall, där anspråk väckes, gottgöra vederbörande befattningshavare för det oriktiga ingrepp i hans avlöningsrätt, som blivit begånget. Att här åberopa civilrättsliga regler om preskription synes vara statsverket ovärdigt. Det torde emellertid av praktiska skäl och med hänsyn till att den principiella rättsfrå-

gan blivit avgjord så sent som skett böra föreskrivas viss kort tid för anspråks väckande. Denna tid torde liksom sättet för anspråks väckande få bestämmas av Kungl. Maj:t. Man kunde förslagsvis tänka sig tidpunkten fixerad till sex månader från det anmodan att inkomma med anspråk införts i Post och Inrikes Tidningar.

I propositionen har bl. a. anförts (å s. 13 nederst): "För undvikande av ett onödigt och kostsamt rättegångsförfarande torde riksdagens bemyndigande böra inhämtas för Kungl. Maj:t att efter ansökan, vari ersättningsanspråken angivits, besluta" etc. Vi utgå ifrån att härmed icke kan ha avsetts, att vederbörande befattningshavare själv skulle uträkna de innehållna lönebeloppen, utan endast att han har att angiva den tid för vilken gottgörelse kräves.

Kungl. Maj:t har vidare i propositionen bl. a. uttalat (å s. 14): "och det kan ej göras gällande att inskränkningarna icke skulle vara giltiga beträffande extra ordinarie befattningshavare eller dem som först efter de ändrade bestämmelsernas ikraftträdande erhålla ordinarie tjänster resp. befordrats till högre ordinarie tjänster". Vi kunna emellertid ej reservationslöst medgiva, att den omständigheten, att en vid de ändrade bestämmelsernas ikraftträdande redan ordinarie tjänsteman därefter vunnit befordran till högre ordinarie tjänst, skulle göra vederbörande bunden av inskränkningarna. Starka skäl tala nämligen för en motsatt uppfattning. Denna fråga synes oss dock lämpligen böra få avgöras genom rättegång.

På grundval av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen måtte lämna Kungl. Maj:t det med propositionen avsedda bemyndigandet jämväl för de fall, då preskription inträtt, förutsatt att vederbörande befattningshavare anmäler sitt anspråk på sätt och inom tid som av Kungl. Maj:t må bestämmas.

Stockholm den 4 mars 1955

Nils G. Fröding

Folke Nihlfors

James I. A. Dickson.

Carl Lindberg

Olov Rylander

Birger Gezelius